

Richtlijn

Afleggen van een overledene

Doel

Het gereed maken van de overledene voor het opbaren.

Algemene opmerkingen

- De overledene mag pas worden afgelegd nadat de dood door een arts is geconstateerd.
- Het verzorgen dient naar de wens van de overledene en / of diens nabestaande te geschieden. (Raadpleeg hiertoe ook het boekje “Keerzijde” of “Een laatste groet”. Houd hierbij eventueel ook rekening met religieuze gebruiken)
- Als er sprake is van bijzondere omstandigheden (bijv. ongeval, suicide e.d.) mag er pas worden overgegaan tot afleggen, wanneer de lijkschouwer de dood heeft geconstateerd én hiertoe toestemming heeft verleend.
- Vergewis of de overledene een codicil heeft en schakel zo nodig een arts in.
- De overledene wordt conform diens wensen en / of de wensen van de naaste familie afgelegd, desgewenst in hun aanwezigheid en / of door hen zelf.
- Zorg er wel voor, tenzij dit nadrukkelijk anders gewenst is, dat het afleggen van de overledene niet samenvalt met het binnen lopen van familie.
- Indien gewenst of indien van toepassing kan de overledene worden afgelegd door een begrafenisondernemer, waarbij de wens van de overledene of nabestaanden eveneens dienen te worden gerespecteerd.
- Eventuele pacemaker laten verwijderen en anders in ieder geval melden aan degene die de uitvaart verzorgt

Benodigdheden

- Brancard / bed
- Schorten
- Disposable handschoenen
- Waskom
- Washandjes
- Handdoeken
- Zeep
- Water
- Verbandmiddelen
- Lakens
- Kleding (naar wens van de overledene en / of familie)
- Nagelschaar /-tang
- Kam
- Scheerapparaat (zo nodig)
- Incontinentieluier
- Disposable onderleggers

Voorbereiding

- Het is aan te bevelen deze zorg met zijn tweeën te doen
- Zorg voor privacy, sluit gordijnen en / of deuren
- Zet alle benodigdheden binnen handbereik klaar
- Doe sieraden af

Werkwijze

- Trek handschoenen en schort aan.
- Vul de waskom met water
- Probeer op werkhoogte te werken
- Verwijder zo nodig infusen, katheters e.d.
- Sieraden van de overledene afdoen en direct veilig in een enveloppe, met naam van de overledene, opbergen met vermelding van de inhoud. (Dit kan eventueel ook in een later stadium; een en ander in overeenstemming met de wensen van de overledene c.q. nabestaanden)
- Ontkleed de overledene
- Plaats eventueel een onderlegger onder de stuit
- Druk op de buik om de blaas van de overledene te legen.
- Verwijder de natte onderlegger
- Leg een droge onderlegger onder de overledene neer
- Was de overledene geheel (verwijder eventuele pleisterresten)
- Verwijder, indien van toepassing, het kunstgebit
- Reinig het (kunst-)gebit
- Verzorg de mond met behulp van een nat gaasje dat om de vinger is gewikkeld
- Breng, indien van toepassing, het kunstgebit weer in (eventueel met kleefmiddel), bij voorkeur voordat lijkstijfheid optreedt.
- Reinig de neus en de oren met een nat gaasje
- Verbind eventuele wonden.
- Incontinentieluier omdoen om eventueel lekken van urine of ontlasting op te vangen.
- Knip de nagels en verwijder eventueel vuil onder de nagels
- Scheer, indien van toepassing, de overledene (let op het vermijden van beschadiging van de huid bij het scheren met een mes of scheerapparaat omdat de huid erg teer kan zijn)
- Doe de gewenste kleding aan.
- Verschoon het beddengoed, als overledene op het bed (voorlopig) blijft opgebaard
- Breng de overledene in een passende houding.
- Sluit de ogen en de mond (leg zo nodig op de ogen natte watjes en ondersteun de kaak met een opgerolde handdoek of een kinsteun)
- Bij Rooms Katholieke overledene de handen vouwen (eventueel met rozenkrans), bij anderen de handen op elkaar leggen.
- Verzorg het haar
- Speld een kaartje met de naam van de overledene op niet direct zichtbare plek aan de kleding vast
- Bij vervoer per brancard, deze eerst afdekken met een laken
- Leg de overledene op bed of brancard en dek het geheel af met een laken.
- De overledene naar de rouwkamer (laten) brengen, tenzij anders is afgesproken.
- Voorzie persoonlijke bezittingen van overledene van diens naam.
- Doe het vuile beddengoed en kleding in de was.
- Reinig de brancard en / of bed.
- Trek de handschoenen en het schort uit
- Ruim alles op
- Was de handen.

Complicaties

Geen

Mag zelfstandig worden verricht door:

Iedereen die zich hiertoe bekwaam acht.

Let op:

Het is de bedoeling met deze richtlijn een bijdrage te leveren aan een goede, verantwoorde en doelmatige zorg- en dienstverlening. Het kan zo nodig worden aangepast aan de individuele wensen van de cliënt. Bij twijfel ten aanzien van de uitvoering van deze richtlijn of in situaties waarin deze richtlijn niet voorziet, overlegt men met de direct leidinggevende.

Afwijken van deze richtlijn kan soms noodzakelijk zijn, doch men zal afwijken van deze richtlijn te allen tijde moeten kunnen motiveren. Deze richtlijn is slechts een hulpmiddel en kan en mag nimmer de plaats innemen van het eigen denken en handelen van de zorgverlener / ondersteuner.

De zorgverlener / ondersteuner kent en neemt bij het hanteren van deze richtlijn zijn of haar eigen verantwoordelijkheid.

Deze richtlijn is niet bedoeld voor particulier gebruik.

Auteur: D. Slagter, verpleegkundige

Publicatiedatum: 1 mei 2001

Laatste herziening: 07-03-2011

Disclaimer: De auteur draagt geen enkele verantwoordelijkheid ten aanzien van het gebruik van deze richtlijn. Raadpleeg zo nodig de arts.

Copyright © 2001 - 2012 Dick Slagter All rights Reserved.